

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу :
на целу годину 2 фор.
на по године 1 фор.

Издаје сваког 1. и 16. дана у месецу.

УРЕДНИК, ВЛАСНИК И ИЗДАВАЛАЦ :
СТЕВАН КОЊОВИЋ, учитељ.

За Србију :
на целу годину 5 дин.
на по године 3 дин.

О ЉУБАВИ.

Чисто назирем кроз духовне ми очи, како се чила, пуна миља, ватрена и за све плахо заузета млађарија, прочитавши горњи наслов, слатко смеши; мислећи зар у себи: „Аха! ево је и „Д. Л.“ ударио у љубавне ствари, па баш „потревио“ ону жицу, која у нашем овом добу највећу улогу игра и најмилије гуди.“

Не, драга млађаријо узданицо наша! не ћемо ми да говоримо о таковој љубави, која моментано долази, а тако исто брзо и пролази. О љубави, која је за вас чудновато, али мило цвеће што вам пружа заносљива мириса, душу вам загрева слатком будућношћу, а срце дражи миљем па га разиграва бајним замишљајем. О љубави, која зида куле по ваздуху па се после разиђе као и облаци. О љубави, која пружа младежи „идеале“, који се обично никад и не остваре и због којих је толико и толико жртава и то баш људски живота разним начином уништено; а ако се који — баш и оствари, узмемо женидбом, то не имајући љубав стална корена, губи се временом те услед тога узрокује у породици неспоразум и одвратност, а по томе и врло рђав живот.

Ми хоћемо овде да говоримо о љубави, оној светој и сталној љубави, која држи чврсту везу пријатељства у опште између две особе, мир и слогу у породици, у народу узајамну искреност и поштовање, а у држави поредак и благостање. О таковој љубави, коју је сам свемогући Бог у срце сваком човеку усадио и за коју нам сам Христос Спаситељ вели: да је љубав у божијем закону у две највеће заповеди стављена, које гласе: „Љуби Господа Бога твога свим срцем твојим и свом душом твојом и свом мишљу твојом. Ово је прва и највећа заповед. А друга је као и ова: Љуби ближњег твога као сам себе. О овим двома заповедима виси сав закон и пророци.“ (Мат. XXII. 36—40.)

Дакле, кад о овим двома заповедима цео закон виси, што ће рећи: оснива се, постоји, а знамо да по закону и црквеном и грађанском треба и морамо се владати и живот наш по њима управљати, из тога излази да се цео наш живот, ако хоћемо да нам је повољан весео и непомућен мора оснивати на љубави.

Та ето и у божијем закону запо-

веда нам се да љубимо Бога и ближњег свог. А како? Бога љубити значи: цео свој живот и рад по заповести божијој радо и драговољно управљати т. ј. праведно и поштено живити за живота свог. А као створења његова и дужни смо му заповести испуњавати, јер је Бог сушта љубав и највећи наш добротвор: Он нам је дао живот и здравље, дао нам је господарење над другим животињама и створењима и дао нам је уживање разноврстне сласти овога земаљскога живота.

Па шта мислите колико му и како за та добротворства овај земаљски трошни створ, овај привремени човек благодари? У сваком минуту, у овој васиони, колико псовки, колико негодовања, колико безочних речи противу Бога не изустити грешни човек на своја уста, ни броја се не зна; а милостиви Бог, Творац овога света, из своје превелике љубави, прашта своје створу.

Па кад знамо да нам је драги Бог дао живот и ушивање и да нам толико неопростивих греха прашта, зар онда из ових наведених кратких потезова не увиђамо да смо дужни љубити Бога т. ј. испуњавати његове заповеди и по њима свој живот проводити? А заповеди божије садржи у себи „Закон десетословља“ или десет божијих заповеди, које су биле написане на две камените таблице. Њих проучи Србине Христијанине и по њима се владај па ће те Бог благословити и тебе и твој род и учиниће ти земљу берићетном, коју ти газити грешном ногом твојом.

Кад прочиташ „Закон десетословља“ разумећеш Србине брата и Српкињу селе да те прве четир заповеди

уче о љубави према Богу, о којем смо укратко казали како да га љубиш, а остале шест заповеди почевши од пете уче те, како да љубиш ближње своје.

Запитаћеш ме: па шта је љубав и како се указује ближњима?

Ево ти кратка одговора: љубав није ништа друго, него непрестана жеља и настојање да твој ближњи, кога радо имаш, кога љубиш буде у сваком подuzeћу срећан и задовољан. Његов напредак треба да сматраш ти као и твој, његова радост треба да је и твоја. Што се већма чијем добру и напретку радујеш, показујеш, да га толико већма љубиш. Йубав је по томе оличена доброта, благодет и милост из које потичу сва добротворства међу људима на овоме свету.

А да укажеш ближњему твојем видљиву љубав, а ти мили народе мој чини по речима самога искупитеља рода људског Исуса Христа који вели: „Све што год хоћете да чине вама људи, чините и ви њима исто тако.“ — „Што ниси рад себи, не чини другоме.“ (Мат. VI. 12. Лук. VI. 31.)

Ово ти је ето права мера праве љубави ка ближњему. Ако се ње, драги роде мој придржаваш, рађаће ти се срећа, доброта и љубав; а ако не, постиће те несрећа и злоћа.

Када би љубав то поглавито својство божије остала међу људима узамна, као што нам Бог даде, зар би било арамија, који отимају туђе добро из саможивости и самољубља и што немају љубави према ближњему? Зар би брат на брата дигао руку, да га утамани? Зар би сусед од суседа одорао њиву и чинио му сваком приликом

пакости? Зар би кум кума на суд водно? Зар би жена оставила мужа на чак и духовно се раставила? Зар би се завидило некому што је бољи од нас? Зар би биле препуне суднице оптуженика за нанешено зло дјело ближњему своме? Зар би толико млађани живота трухнуло по апсанама за учињени крвни преступ? Зар би свега тога и још друге невоље било, кад би имали у себи љубави? Ја велим не. — Свега тога — и ако би нешто било — не би било у тој мери као данас, када би се више у модлатку гајила та божанствена љубав из које извире благостање целог народа.

Узмимо само пример где влада божанствена љубав из које извире поштовање и послушност, ту не ћемо наћи: самољубља, гордости, лукавства, зависти, мрзости, самовоље итд., ту се онда само са похвалом говорити може: како деца родитеље љубе и слушају; како се ближњи љубе и подмажу, као да их је једна утроба носила; како се пријатељи и родбина тим више љубе и у свачем хармонишу, колико се више зближе и познају; како се муж и жена и цела породица тим више узајамно воле, слушају и угађају, чим више на овоме свету заједнички живе. Једном речју разумно љубити себе и своје ближње, значи: допринети срећу, напредак и благостање, не само себи, породици, друштву или народу већ и целој држави, целом милом и драгом отацтву.

Али на жалост нашу, на жалост рода људског како ли се у данашњем модерном свету та благодатна љубав фарисејски употребљује: Још из далека

скидају ти своју капу с главе тобоже у почаст, развуку уста као да се на те смеше те се радују што те виде, израз им лица говори као да те Бог зна како воле и с поштовањем твоје име спомињу; а кад си се одмакао, а они „у свја гјашкаја“ удри на оговарај. Можеш ти бити праведан као Аристид, опет ће рећи: доста је проливано суза због његових недела, а зар би он толико имао, да не отима. Ако си постојан као Кантон опет ће ти се рећи: лисац, седи на две столице, за њега важи она латинска пословица „ubi bene, ibi patria“. Ако си mudar, пун доброте, и дарежљивости као Сократ, онда ће ти се рећи: истина подмаже саветом и новцем, али то не чини из патриотизма и милосрђа и што је убеђен да је горућа потреба потпомагати племените цели, већ из сујете, да би свет рекао: како тај жртвује за општу корист па да би кроз то био хваљен и чувен.

Ако си некоме познанику отишао који пут на поседак, још с врата чујеш: а мило нам је, драго нам је, радујемо се што сте дошли; а кад си отишао, проспе се грдња: ух! како је несносан, засео па не мисли отићи, долази, као да је дужан ко да га предусрета и двори и шта ти ту још нема, само да чујеш заиста им не би више у кућу завирно.

До душе, није искључено да нема праведних и богоугодних људи, као што није ни речено да се не може наћи искрена пријатеља, коме се пријатељска искреност оснива на чистој сталној љубави, али таквих су врло ретки. Ко таквог пријатеља нађе, тај је нашао

велики извор блага и доброте, тај има јаког ослоња, који му се и при највећој бури у његовом животу сломити не ће.

Увиђаш ли српски сине из ових речи колика је моћ љубави искрена пријатеља. Из те чисте и постојане пријатељске љубави и породила се временом она српска девиза: „Један за све, а сви за једнога.“ Из ове девизе кад би се и делом толико посведочавало, колико речима, шта би се друго отуд и могло створити него „Слога“ давно жељена „Света Слога“ која се вечито и увелико на папиру стављала и препоручивала, а слабо живим примером доказивала.

Када би једаред ускрела љубав и слога међу народима онда би се знатно опакали знаци напретка, усавршења и мира, не само у приватном човечијем животу, већ и у целом обиму поједине државе. Онда би био отворен пут просвети и свима хуманитарним начелима.

Ми Срби тешимо се да наш народ није још загудио у последње жице прљавог морала, да је још у српском народу гостољубља и искрене предусретљивости што показује, да му није клица божаствене љубави у ништавило

претворена, да још има толико карактера и снаге, да збаци са себе ту притворност, која није њему својствена и да је замене искреном љубављу.

Кад то знамо, онда драга браћо гг. свештеници и учитељи учимо народ узајамном сталном љубављу т. ј. учврстимо га у поштовању међу собом и заједничком потпомагању, дајмо му духовне хране свештеници са олтара божија, а учитељи са катедре и сваком даном приликом уливајмо у младалачка срца српске младежи љубав према благом створитељу света, љубав према родитељима, који нам, вољом божијом, дадоше живот, и љубав према ближњима с којима чинимо једну заједницу рода људског.

Још једном велим: негујмо у народу нашем, сви који смо год позвани, ту природну Богом у срце усађену нам љубав јер она је кадра много јада, много горких дана у животу нашем од нас уклонити.

У том раду Срби,
Срећа нек Вас прати,
А благослов с неба,
Бог ће Вама дати.

У Травнику, 3. новембра 1891.

С. В. В.

Воћарство.

Резање (кресање) воћака.

(Наставак.)

6. О воћкиним деловима.

А. Делови за дрво.

Стабло.

Стаблом или деблом се назива онај део воћке, који потиче из земље и то из главног корена и протеже се над земљом у

вис Већине воћака је стабло непосредно над земљом за 1.5 до 2 м. метра без грања, а по том почиње грање, које стоји око горњег дела стабла или тако зване *ране воћице* па све до горе. Неке пак воћке могу тако да се однегују да истина имају надземно стабло,

али како почиње грање, оно се у њима изгуби, тако, да је та круна без продуженог стабла, дакле без *гране вођице*, по чему је онда таква круна *шупља*. Даље пак има и таквих вођака, чије је стабло над земљом без грана врло кратко са 2—3 dm. и одма почиње грање, и оно се у средини грања као вођица продужује. И напослетку може да се и тако вођка удеси, да јој један део стабла иде *усиравно* а по том на један пут да променемо свој пут на страну, било косим или водоравним правцем. -- У обично однеговане вође, стабло без грања треба да је толико дуго према оном делу — грани вођици — који је грањем обрастао, као што је и сам онај горњи део, а ширина грања треба да је према необраслом стаблу у том односу као што је 1 према 3 на пр. 2 м. високо стабло, ваља да има на оном месту, где се грање највећма раширило 6 м. — Из правог стабла потиче грање, које своју храну из стабла прима.

Грање.

При крају стабла потиче грање на све стране, ово место на крају стабла назива се *венац круне*. Грање осим што потиче из венца круне потиче још и из горњег дела стабла — из гране *вођице* — и напослетку потиче и из самог старијег грања. Сво грање треба тако да је на стаблу односно у круни распоређано, да свака свој извештај правац има и да свака у том правцу слободно стоји, без да једна другој смета — дакле да се не укрштају. Даље према висини, ваља да су и у одмереном размаку, тако рећи један слој према другом. Уз то морамо јако да назимо да поједини слој или рецимо таван грана, потиче из стабла што ближе један другом, како би сок, који се било подиже или спушта кроз стабло, једнако делио на дотично грање које се ту око једног места на разне стране разлизи. У противном случају, кад је грање тако удешено, да једно над другим у повећаном размаку лежи и не може да се примети, као да би било у таване подељено, тада је оно и по дужини и дебљини неједнако, јер се сок из стабла не дели једнако, те је пре-

ма томе неко одвећ дуго и дебело, а неко сувише танко и у растању свом закржљавило. То се наравно може избећи, кад се још као млада вођкица тако удешава, да се јако подаље грање сече а ближе оставља. — Најбоље је кад је грана од гране удаљена 16—25 см. — Из гране потичу огранци који се ни у чем не разликују од самог првог грања. На што грању служи стабло, на то исто грање служи огранцима. И како грање ваља да је удешено према стаблу, тако исто и огранци према њиховој грани, наравно уз то још и са обзиром и на огранке суседне гране.

Гранчице или једногодишњи летораст.

Гранчице односно леторасте су они делови огранака који их у дужину продужују, односно круну у ширину проширују. Док је ово продужење обрасло са лишћем назива се *летораст*, а кад с њега лишће у јесен спадне назива се *гранчица* све дотле док поново из ње не избију нови леторасте, и тада она постаје *огранак*. Кад је вођка правилно однегована, онда се резање њено баш на овим деловима вође на *гранчицама* и *леторастима* изводи; по томе су ови делови најважнији за резање и унапређење једне вође. — Догађа се често да и летораст, још тог истог лета, дакле док је још летораст, потера нов летораст; ту онда видимо летораст на леторасту, то је ускорели летораст и пошто лист још није снао и пошто је у пазуху листне петељке из оног ока који се тамо налази потекао, назива се *залистак*. Залистици се обично појављују у времену другог кружења сока. Они потичу или сами од себе, или онда кад врх првом леторасту заломимо и овај не може у дужину да расте те онда горње очи које се налазе на њему, морају да потеряју. Залистак од првог летораста не разликује се баш ни у чем.

Очи или пупови.

Очи се налазе на гранчицама и тада су потпуно развијене — сазреле су. Док је гранчица као летораст растла, дотле су се и очи на њој развијале. Очи су клица даљег напредовања вође; из њих се развијају *лето-*

расти и цветови. Пошто се све очи на границима могу поделити на двоје, јер се из једних развијају летораста а из других цвет односно плод, то их и ми ради лакоће у говору можемо назвати *очи* и *пугови*. Очи су оно, из чега се летораста развијају, а попови пак оно из чега се цвет развија.

Очи од пунова код свог воћа доста је тешко разликовати, ту се воћар мора дуго вежбати и то вежбање мора бити скончано са највећом озбиљношћу. Узмемо ли прво саме очи у претрес, брзо ћемо се уверити да се и оне међу собом разликују и по *изгледу* и по *положају*. Има их које су *зашилене*, и то особито оне, које се већином на врховима граници налазе; ове се очи називају *крајње очи*. Даље има *сиљоштених*, ове су већином са стране границице и називају се *споредне очи*. Споредне су очи у толико мање и сиљоштеније у колико су већма удаљене од врха границице. При основи сваког ока на и сваке границице (летораста) налазе се на обе стране два мала ока, које можемо да назовемо *спомоћним очима*, које се само тада развијају и терају, кад им се главно око повреди или ако се ово није развило и сазрело као што треба. Ове спомоћне очи не можемо увек видети јер не избију код многих воћака често на површину; или ако се где и виде то изгледају још доста непотпуне, напротив код винове лозе јако су развијене. Они летораста који се из ових очију развијају много су слабији и кржљавији, него они који потичу из главног ока.

У погледу места очи могу да заузму четири разна положаја и то с преда, са страг, горе и доле. Кад орежемо једну границицу то и оно последње око називамо *крајњим оком*.

Очи које већином не крећу.

Има таквих очију на млађим огранцима, које по више година остану у свом мирном стању без да потече из њих по који летораст и тек после толиког времена а оне избију и то се наравно онда догоди, кад близу над њима орежемо и границицу на и један део дотичног огранка. И на тај начин у свако

доба можемо ове очи силом натерати да потерају.

Скривене или адвентативне очи.

(Слепе очи.)

Ове се очи налазе на старијем делу дрвета и то у близини какве кврге-чворуге, или лакта где се грана ма на коју страну савија; ове се очи никад не виде. Потерају често саме од себе или услед резања грања или границице близу тога места.

Ове нам очи пружају врло згодан начин, да њиховим леторастима за кратко време можемо да поунимо какву год празнину, која се ма којим начином појавила.

Растојање које се налази између два ока, назива се *међуочица*. Ово је код разних воћака и разне дужине; негде је овај размак краћи а негде подужи. У опште размак овај зависи од бујности самог раста дотичног летораста, на коме се оно налази; према томе видимо да у многоме зависи од доброте земље и упиња саме природе.

Заперци.

Заперци су они летораста који избију ма где на границима, гранама на и на венцу саме круне. Они расту и напредују на штету најближих правих границица — летораста; већином ти заперци бујно напредују и подуже израсту. Врло их је лако познати и по месту где избију и по бујности којом су израсли. Доње су очи на овим заперцима врло удаљене једне од других и доста су слабе, горње су напротив збијеније и јаче, из којих се тога лета и још један летораст појави који се *залистком* назива. Заперци већином тамо избијају где сок своје кружење поремети. Према чему је јасно, да они врло шкоде оним другим леторастима, који се у близини њиховој налазе, па често и целу воћку могу да уназаде. Да би воћку са својим кружењем сока у стари колосек навели, не смеју се ови напрасно отклањати, него им врхове ваља заламати, па тако исто и залистцима, колико их се год буду појавили. Кад пак воћка поново дође у редовно стање, тада се ови могу до своје основе исећи, ако који не би требао које празно место у круни да поуну. За-

перцима овима, многи помолози, особито они који нарочито брескве негују, прикаламљивају (аблактирају) горње делове огранака и тиме спровођајући кроз њих горе сок, горње делове боље исхрањују.

(Наставиће се.)

Пчеларство.

Цртице из пчелињег живота.

По Барону А. БЕРЛЕПШУ

Ив. Маширевић.

(Наставак.)

2. Мирис.

Пчеле без сваке сумње имају особито развијено *чуло мириса*. Мирисом траже и нађу све што им треба за кошницу. Најмањи цвет нађу оне помоћу мириса; репицу кад цвета нађу оне на читаву миљу далеко. Особито осете мирис растопљеног меда или воска. Помоћу мириса осети пчеле своју матицу између стотину трутова, који севају око матице по ваздуху, кад ова у запали излази, да се оплоди.

Чуло мириса не може се тачно одредити. Разни физиолози су разна места за то постављали. Највише се придржавају мишљења Réamur-овог, Lyonet-овог и Erichson-овог, да је чуло мириса смештено у *пицима*.

Dönhoff покушао је то мишљење да докажује, но докази његови нису чврсти, шта више он сам опровргава и доказује премда против своје намере, да пици нису органи за мирис.

Еле *прво* Dönhoff закључује простим примером, да су пици органи за мирис, пошто пчеле затворене са матицом у кавешчић са оцеченим пицима не хаје више за њом, него је напуштају, док је пчеле са пицима непрестано гладне и чувају. На *другом* месту тврди он, да код пчела сав осећај мириса нестане ако им се врхови од пипака оцекну, да је дакле осећај мириса са свим на врху смештен; и на *трећем* месту вели ев' овако: „Оцече ли се део од пипака то пчела више не осећа, но после неког времена поврати се опет чуло мириса. Крај оцеченог главног нерва за осећај мириса перципира (прима) опет разне мирисе.“ Тиме је Dönhoff

порушио пређашње тврђење и доказао, да врхови пипака нису чула за мирис, јер ако је чуло оцечено како поже пчела опет осећати мирис? Како може пресечени главни нерв за осећање мириса опет перципирати кад правог органа за то нема?

Но не могу ни цели пици бити органи за мирис јер D. вели опет на другом месту: „Никад се више не повраћа осећај мириса ако се крајеви пипака опрље усьјаним гвожђем или умоче у сумпорну киселину.“ Ако је седиште за чуло мириса у пицима, оно би требало чим бол престане и чим се рана залечи опет да осећа, јер не може ишчезнути осећање мириса ако н. пр. озледимо са свим спољашњи део носа.

Видимо дакле у питању, да ли су пици органи за чуло мириса, збрку и мешавину, еле нејасност.

Сам анатомски састав пипака противи се претпоставци, да су они органи за мирис. У опће код животиња, које имају чуло за мирис, морају уједно имати за ово чуло, ситно набрану и влажну (слузну) кожицу тако звану *Шнајдерову мембрану* (*membrana Schneideri*) која је у свези са органом за дисање.

Кретањем ваздуха само може се осетити мирис а да је то тако можемо се сваки час уверити пошто ми осетимо мирис тек ако удахнемо у себе кроз ноздрве ваздуха и тиме спроведемо ваздушну струју до Шнајдерове мембране.... Мирис пак постаје различањем атома појединих предмета помоћу ваздуха, дакле кад кроз ваздух дођу атоми до Шнај-

дерове мембране, пошто ови ишту надраже осетимо ми мирис од овог или оног предмета.

С тога нема сумње, да и код пчела чуло мириса — које је тако јако развијено, мора бити у свези са органом за дисање; дакле највероватније ће бити, да је испод трахеја у унутарњем делу тела, које је испреплетано нервним гранама исткано нервним мрежицама које су слузнаве.

3. Кус.

Као што чуло мириса тако је и *кус* смештен у унарашњости тела. Дакле пчеле и ово чуло имају без икакве сумње.

Пчеле врло добро разликују чист мед од нечистог, који је са горким саставинама

помешан; или здраво слатку шећерну воду од кртолиног сирупа; или слатко воће од киселог. До пчеле имају јако развијено чуло куца види се што и у рђавим приликама рђав мед не куцају а у потреби смрдљиву воду у којој има амонијака траже и срчу а чисту и не гледе; а у неким приликама важи и код њих она латинска: „*de gustibus non est disputandum.*“*)

Чуло мириса налази се без икакве сумње у језику. Језик пчелињ изгледа као цев, која је изнутра сва нежном и служњавом кожицом превучена, под којом се разграђава нерв за чуло куца, који долази од малог мозга.

*) „Против густа нема диспута.“

Виноградарство.

Резање винове лозе.

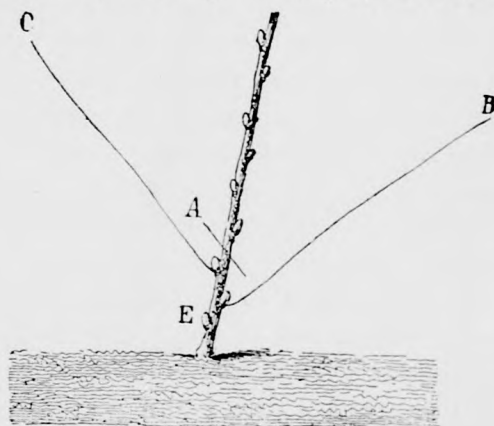
II. Резање по Гресентовом начину.

При овом начину резања настодског грожђа, мора лоза бити засађена 1 m. надалеко једна од друге. Станиво је осниже и то у 3 реда жица или летави; дакле три етаже. Свака етажа почињући од земље стоји једна од друге на 5 dm. размака; дакле до треће горње 3×5 dm. = 1.5 m. На доњу се лоза родница положи; друга дочека средину ластара, а трећа врх ластара; управо се ластар само до треће етаже пусти да израсте, за ову се привеже и заломи. По чему се види да цео овај зелени зид од ластара не може бити виши од 1.5 m. И овде мора бити она лоза, која по природи својој јако лозом тера.

Гресент почиње на етаже полагати лозе роднице већ треће године. Но по нашем мишљењу и према нашим приликама то би врло рано било. Оставимо ми овај посао до *цете* а у нај-

бољем случају до *четврте* године; а дотле орезујмо све на 2 или 3 ока и снажимо са кореном и стабло које треба за то време да достигне висину до прве етаже, односно за 5 dm.

Гресент ни у ком случају не оставља *резервну лозу* ради подмлађи-

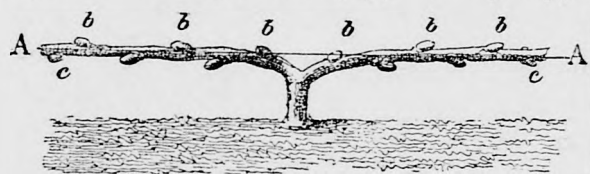

Слика 7.

вања, с тога овом приликом ни ми не ћемо о њој говорити.

Дакле *четврте године* изаберио најлепшу лозу и орежимо је на 3 ока (сл. 7.). Горња 2 ока пустиће из себе

по један ластар *C* и *B*, које ћемо у косом правцу за ту годину уз етажу привезати; као што још јасније можемо да видимо на слици 9. која нам и станиво претставља. Коси правци, у којима треба прве године ластар да потера обележени су са *a a*. — Ова ћемо 2 ластара за ову годину неговати ради догодишњих поваљеница; једна ће доћи на доњу етажу на лево а друга на десно. Истераће и трећи ластар *E*, овај ће се само у том случају оставити, ако је за ову годину собом и рода понео, или ако је горње које око или већ као ластар повалило, те га на годину не би било могуће употребити, то ћемо онда са ластаром из ока *E* поунити, иначе се оно одма може закинути, како горња 2 ластара потеряју и ојачају.

Слика 8.

Те ће године после заламања оба ова ластара и своје *залистке* потерати, прво из горњих очију а за тим и из доњих. Како се ови залистци појаве ваља их отклонити. („Д. Л.“ I. стр. 247.)

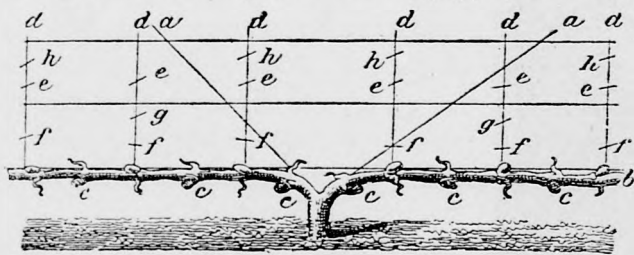
Идуће године, орежу се лањска 2 ластара, који су ове години *лозе роднице*, свака на 5—6 очију и повале на доњу етажу (сл. 8.). *А А* претстављају нам 2 *поваљенице*, а *с, с*, доњу етажу — *живцу*. То исто видимо на слици 9. која нам претставља са целим станивом заједно.

Тога ће пролећа очи *b* (сл. 8.) истерати као ластари, и сваки ће на себи и плода да донесе. Кад достигну трећу етажу заломе се и привезу; а за тим који се год *замистак* на ластару појави ваља га отклонити. Но пре него што би ластари из ових поваљеница истерали, морамо и очи подабрати; горњих свих 6 *b* ваља оставити и доња 2 *с* (сл. 8.) а она друга 4 доња и свих 6 *с* (на сл. 9.) ваља закинути. По томе ћемо на целом чокоту имати 8 или 6 ластара, сваки са 2 грозда.

При заламању ластара морамо имати обзира према врсти грождја; ако бујно тера мора се на вишем месту заломити у тачци *d* (сл. 9.) а ако је лоза слабијега раста оно у тачци *e*. У првом случају над трећом етажом, а у другом над другом етажом.

Опет *идућа пролећа*, односно *треће године* по почетку овога рада, долази нам резање *на кондир*. Таково резање може да буде на 2 начина и то прво да тако орежемо лозе роднице, које се налазе у правцу *d* на слици 9. да иза сваке роднице оставимо кондир од 2 ока, по томе дакле морамо да орежемо у тачци *f* слика 9. и то код оне врсте лоза, које по природи својој не терају јако. Сви ови кондири којих је на броју 6, према слици 9., ваља да плода донесу.

Онај пак чокот који по природи својој јако тера, реже се у тачкама *g* и *h* (сл. 9.), 2 или 4 лозе ваља *на лозу* орезати, у тачкама *h*; а остале односно опет 2 или 4

Слика 9.

на кондире и то у тачкама *g*. Ако смо 4 лозе на лозу орезали онда нам остаје 2 да на кондире; а ако смо 2 на лозу онда долазе 4 на кондире.

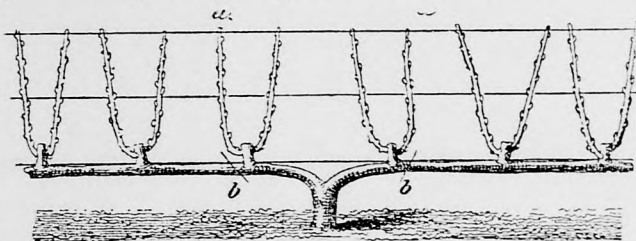
Кад се овако орезује, вели Гресент, чокот врло обилно роди, гроздови су врло велики, развијени и пре сазревају; особито још ако на грозђе светлост са свију страна једнако утиче.

Главна правила ваља да нас при овом раду руко-вгди, а то је то, да гледамо да чокот у правој равнотежи сваке године одржавамо; да је на свима странама једнако развијен и једнако плода да носи.

Ако би се баш и догодило да обилним рађањем чокот и изда, то га опет

можемо поправити а без да се и једна више година без илода појави. У том случају пустимо из средњих кондира доње ластаре (сл. 10.) *a* да се лепо развију и израсту на 7—9 dm., све залистке како се који појави ваља их брижно отклањати. Идућа пролећа, обе

поваљенице морамо орезати у тачкама *b*. Ове ће се поваљенице заме-нути са остављеним и израслим лозама родницама

Слика 10.

a, на којима ћемо опет те године са сваке стране само 4 ока оставити, из којих ће ластари избити, и од којих ћемо идућих година кондире произвести.

(Свршиће се овај одељак.)

Цвећарство.

Луковасто, гомољасто и корењасто цвеће.

П. Ј. Ц. Шмидту.

Слика 11.

Calla.

(Zmijanas.)

Calla (сл. 11.) је цвеће од особите важности за неговање по собама и становима, а то поглавито е тога што прво и прео има особито леп, велик бео као левак цвет, који дивно мирише; уз то особито лепо велико зелено лишће. А омиљено је цвеће напоследку и за то што га можеш заливати колико год хоћеш, сва му та влага ни мало не шкоди, као што прекомерна влага н. пр. шкоди другом цвећу које се у лонцима по собама негује. И на последку што је најглавније, ово се цвеће преко целе године одржи у лонцу и за сво то време служи као диван собни украс. — Најбоље ју је месеца јула и августа оставити на миру, где на хладовитом месту, и по кад кад је, или баш и никад за то време не поливати је. Тим ћемо начином добити мње лишћа а много више цвећа, него кад јој не дамо одмора. Кад се земља после цватње у лонцу постепено сасвим осуши,

вели Биакини, поваде се гомолице, просуше се и преко зиме се очувају на сувом месту у сувом пепелу. У марту или априлу оцепљују се сви мањи гомољи и сваки за себе како мањи тако и већи саде се у лонце. У лонцима мора земља бити врло плодна, најбоља је она из бара као талог, или од протрулог лишћа. Ако млада биљка избије са много лишћа и слабо се који цвет појави, то се онда мора нешто лишћа отклонити на и са поливањем за недељу дана престати.

Санна.

(Сјевнјак.)

Sanna (сл. 12.) јесте велико лепо лиснато биље. Врло добро успева на топлом по-

Слика 12.

ложају, где има доста светлости и довољно приступа ваздуха. Негује се у слободи по бантама. Земља у коју ћемо да засађујемо корење овога цвећа мора бити јако нагнојена, јер она снажно и врло бујно расте. Сади се крајем априла или у почетку маја месеца. И она се преко лета мора јако заливати да може што бујније да расте. У јесен и то крајем октобера или почетком новембера, посече јој се сво лишће са стабљике, ова јој се на корењу остави, и склони се где на сувом месту или у подруму да се просуши и превене. У пролеће јој се корење делењем оцени један од другог и поново у слободу засађује.

Chionodoxa.

Chionodoxa (сл. 13.) је луковасто цвеће. Има боју особито лепу азуру плаву а по

Слика 13.

среди белу. Ево шта за њу Бианкини вели: Негује се понајвише у лонцима и то у хранљивој, лакој и пропустној земљи — Сади се новембера или децембера месеца и то у лонцима или баш напољу. Ако су лукови напољу засађени и то на месту које је подну окренуто, морају се за време зиме одржати покривени, а особито у пролеће кад проклијавају, морају се ноћу, због мразева покривене одржавати да не прозебу. -- Расађују се малим луковима, који се око главног у већем броју појаве и то од почетка августа месеца па даље, кад већ сви горњи главни делови изгину. — Цела леја овом биљком засађена има за време цватње врло леп изглед.

Домаћа радиност.

Нешто о дрвима за грађу.

Домаћин кад гради што од дрва не сме бити ривнодошан према дрвету које хоће да употреби, јер од добротe дрвета зависи дуго-трајност и употреба његове стаје коју подиже. Кад ко дакле што гради не сме гледати на нешто већи новчани издатак него ма и више коштало, али оно што прави треба да му је постојано и добро. Боље је нешто више

издати за добро дрво, јер ће оно много дуже послужити него јефтинеје, које се дванут, трипут па и више пута мора понављати да толико исто послужи као оно добро дрво, за које смо еразмерно много мање новца дали, него за ово, за које смо у више пута истина по мању суму издавали. али ерачунајући уједно много је већа него она.

Постојаност дрвета зависи од доба кад се оцекло.

Одавна су људи сазнали да је оно дрво постојаније боље и чвршће које се сече у децембру месецу, па заиста се ни данас против тога никаква приговора учинити не може. Дакле ко хоће ради употребе да има добро дрво мора га сећи децембера и јануара месеца, јер у то доба престаје у свом биљу кружење (циркулација) сока.

Сва лисната дрва, како се оцеку, морају се опростити од коре, напротив код игленастих дрва морамо кору на њима задржати с погледом на смолу која ова дрва у себи садрже, па да у њима остане.

Кад које дрво попречно пресечемо опазићемо на претрвеним странама неке колутове, неко претење, који се вију око срца (сржи) дрвета. Ови се колутови могу да назову *годишњим колутовима* јер колико таквих колутова дрво има, толико му је година, пошто се сваке године по један нов колут образовао. У колико једно дрво брже расте, у колико му је земљиште плодније и у колико оно на ређе према другим дрвима стоји, у толико су му и ти годишњи колутови шири али уједно и по густини дрвета порознији — ређи. У мршавој земљи, па још која је више северној страни изложена а уз то ако се дрва у густо налазе, ту је растење много спорије, годишњи колуту много мањи — ужи, али и сабијенији и за такво дрво велимо да је гушће, тврђе и постојаније.

Баирек који је растао у пескуљастом земљишту много теже збијеније и постојаније дрво даје, него онај који је растао у иловачи или у другим којим земљама.

Посмотримо ли колутове једног дрвета из ближе и мало боље, уверићемо се, да се делови колутова и на једном дрвету у нечем разликују; онај део колута који се са северне стране развијао, гушћи је од оног који се са јужне стране развијао. По томе можемо лако увидети, да при употреби ону гушћу страну треба окренути с поља, одакле дрвету као грађи већа опасност прети.

Мршава, сува земља много боље и еластичније дрво даје, него оно, кога смо извадили са подводног земљишта, или са јако хранљивог, такво је дрво ређе и крто. Кад су дрва у густо засађена, таквих је боја тавна, напротив кад су дрва ређе засађена или кад је где само, боја његовог је дрвета светлија. Младо још незрело дрво садржи у себи 35% воде. Такво дрво није ни за какву употребу, јер кад се осуши пуца, изгуби сву гинкавост (еластичност) па и снагу.

Свако дрво које се ма за што употреби ако стоји на постојаном сувом месту доста дуго може да истраје; у води пак да увек стоји, има дрва која ће тако рећи вечито да истрају. За кратко ће време протрунути она дрва, која су час у влази час на сувом.

(Свршиће се).

Л и с т а к.

ЗАМИЛОВАЛИ СЕ.

Слика из сеоског живота.

Од В. МИЛАНА МАРИНА.

I.

Кад ју је видео на госпојинком вашару у Иригу, беше му се донала. Требао је, да јој приђе, да је ослови, али шта ли, као да је од нечег страховао. А како се хабрио!

И тек, да јој опет приђе, а нешто га отуд из грудих поново жацну. Их, па баш прави сметењак!

Онда тражио узрока своме страху и стиду.

Девојка, к'о и друга девојка. Ето ту стоји крај шатре, као и оне ено тамо девојке, па гледи по вашару, баш као и све друге девојке — ама зашто, да јој не сме прећи! А он! — неје он никада зазирао од девојака, никад их се није стидио, само ето сад, баш кад хоће, а оно му се некако нејде.

Ех, да то није вашар, да је то нешто његов рогољ у селу, где се девојке скупљају, а она па да дође. . . та није, да би јој се приближио, то не фали. Још би јој се и нашалио.

А где чуда сада!

Поглади се још једном по бркових, гледну јој боље у зеницу, коракну једном и — ето га пред њом.

— Из далека си, пријо?

Па још стренио.

Она се трже.

— Ни сам... рече изненађена.

— Ни сам ни ја.

Онда се опет поглади, па се труђаше, да измисли још које питање.

— Овај... ни си из ког села?

— Је сам.

— Из Јаска?

— Из Нерадина.

— За цело из Нерадина?

— Да.

— Па то смо ми онда комшије?!

— Може бити.

— Ја сам, ето, из Марадика.

— Где!

— А да.

Гледну је још једном, па се опет збуни. Ех, те лепе очи, као пресекле му намет и грло, па ни речи даље.

Осврну се око себе, а стид га обузео, што не зна како ће да настави, па да пропадне у земљу. Дошло му, да се лагано одвуче даље од ње, али како је још жудио за близином њеном.

Некако нехотице погледа на колаче под шатром пред собом и то га спасе.

— Овај, је си л' купила већ келача?

— Ни сам. Купићу.

— Па хајд дати ја купим?!

— А, вала... имам ја новаца.

— То знам да имаш, ал' имам и ја.

— Па купи себи.

— А нашто ће мени?... Ено, виш, онако срце са огледалцем или ону лутку... ајд' избори ти!

— Вала.

— Ал' избори!

— Други пут.

— Али сада!

Шта је друго и знала радити. Наже се над колачима и узедо један мањи колач.

— Та окај се тог парченцета. Ево ово је веће... и пружи јој неко велико срце са сликом.

— Па 'ајд, то ћу.

— Та-а-ко... виш, то је лепо, шарено, а колач је да му нема пара.

— Вала ти.. и узедо га савијати у махраму.

Кад је платио, приђе јој сав радостан, пун неког усхићења и слободе.

— А је л', овај, чија си ти?

— Обрадова.

— Обрадова, из Нерадина, је л'?

— Јест!

— А је си л' била кад у Марадику?

— Ни сам.

— Е, штета! Валила си, што ни си дошла.

— А што?

— Да... играш.

— Па имате и ви доста девојака!

— То добро кажеш, добро. Је с' имамо их и ми... чудо... доста. Ал' велим, што не би и ти дошла?

— Па игра се и без мене.

— Та оно је с'... још како! Ал' ти, велим, — ех, да дођеш!

— Не-знам.

— Само ти дођи, па што рекох... наиграћеш се.

— Ако ме пут нанесе, можда ћу и доћи... рече и пође. Он јој се опет придружи.

— Јел' еј... како ћу... Ти ни си сама дошла?

— Дошла сам с' наном.

— А ти имаш нану?

— Да. То ми је мађија.

— А тату?

— И тату.

— Па о'ш сад кући?

— 'Оћу.

— Е онда... да ти кажем... ал' не мој за зло примити... к'о велим, имам, 'вала Богу, добре очи, па видим много девојака. Брате, девојке, к'о девојке, ама ти...

И гутну од страха пљувачку. Као пеје смео даље.

— Шта? пита га она...

— Е....

Она га погледа, па га као и с' погледом пита.

— Е....

Па му се оте:

— Е, је си лепа, то више не роди!

Она се зарумени. По белих и пуних обрзих осу се румена крвца. То јој сад први пут момак рекао.

— К'о и друга... прошанута.

— Е је с' да!... Ето баш је сад било дуно девојака, а ти ми баш некако и запела за око... Шта је Мара Липина!... није него! Кад би тако стала... а знаш, она нам се за најлепшу у селу вади... кад би тако стала крај тебе, посукнула би као стакло од јаре.

— Ил' би ме заклонила... нашали се она, као да јој кореом неје годила његова хвала.

— Иди, ћути, молим те!... Каква разлика! Да те види моја нана, брзо би те замиловала. А знаш и моја нана има „густ“— то више не роди!... Сваку ти девојку, кад иду у коло, она са прозора премери, и ама свакој нађе ма'не. Не знам, вели, ова је трунтава, она опет забита, ова опет буцмаста... тако она... А да види нешто тебе, е — рекла би: баш по густу!

— Е, ко зна!..

— То нема више!.. Дођи, па да је чујеш.

— Ко зна... рече она, окрену се мало на страну и насмеш се. Као годила јој ова хвала. Онда стаде.

— Сад, — па збогом. Идем.

— Зар тако брзо?

— Морам. Далеко је Нерадин.

— Е, па хајд. А 'оћемо ли се још кад год видети?

— Ако Бог да.

— А каде?

— Дођи нам на славу.

— Кад славите?

— О Ваведенију.

— Е, гилт!

Зграби је за руку и уклопи јој снажно у своју.

— Збогом.

— Збогом.

Али јој он не пушташе руку.

— Ал' пусти ме!

— Их! жао ми те је!

— Ал' морам.

— К'о вол'о би' и да не идеш.

— Где јако!

И једва је пусти.

Па онда дуго и дуго гледао за њом. Баш му се омилила! А жалио, што се је и растао с њоме. Удубише му се у памет све оне лепоте њене, оно црно око, оно бело лице, па и ако је већ била отишла, он стојећи на путу и кроз множину света гледајући за њом, опет ју је видео онако, баш као да је и сад ту.

Кажу: ком је суђена која, па чим ју видиш, одмах ти срце некако необично закуца, крв ти провре, а телом ти прође нека милина, — те надовезују: та или никоја друга. А пореметиш ли то суђење, онда си тек награјисао.

И Тодор се крену кући.

Нуз пут тврдио, да му је Нерадња баш занета суђена.

Кад се срео са момцима својим, који су се и сами у село враћали, заче им се хвалити.

— Да лепих јабанкиња!

— К'о и увек, — рече му један.

— Ал' ове Нерадинкиње, па баш све лепе!...

— Има их и ружних.

— Ал' су лепше, него наше.

— Како која... одговара му онај хладно и мирно.

— Готово, да се наше и сакрију.

— Гле мај!... а шта су ти и наше тако криве? почео се и онај да брани, а и имао кога. Мара Липина, најлепша девојка заврзла му памет.

— Ама нема их лепих!

— Хм... а шта фали Мили, па Ленки, па Босиљки, па..

— Обичне.

— Па Мари...

— Баш — Мара! Спрам Неранце Обрадове баш ништа.

— Које Неранце?

— Обрадове из Нерадина.

— Не знам је, а и не желим је знати. Лепота се и сама хвали. Не треба тебе, да је ди хвалиш.

— Не хвалим је, али ти кажем... не бих ти се из села никад оженио.

— Кад те ни једна неће.

— И не треба ми ни једна.

— Не требају ни оне тебе.

То га озлоједило.

— Па на част им и било... Најлепша

јабанкиња биће моја. А зјациће све оне од чуда, — то ти ја кажем...

Рече и пође брже и не осврћући се на свога другара, који се грохотом смејао.

— Еј момци... да чујете само Тодора! стаде га вика кроз-а смех.

— Шта вели? питају га други.

— Каже... хи, хи, хи... каже... зјацићемо од чуда, кад доведе најлепшу јабанкињу... хи, хи, хи...

— Ао чуда!... смеју му се остали... каква ли се то лепотица у њега загледала?!

— Каква... к'о и он.

И праснуше још у већи смех, кад један изусти:

— Нашла врећа закрпу....

А сиромаш Тодор.

Озлојеђен, огорчен, љут к'о рис, спреман да се побије, убрза кораке и пође странпутицом. Кад је стигао кући, оде у вајат свуче са себе ново одело и обуче старо. Онда устаде... пође... па стаде.

(Наставиће се.)

Д О П И С.

Сомбор, Јануара 1892.

† Љубица Јанковићка рођ. Јоановић.

Прошлого месеца 28. дана преминула је овде народна добротворка после кратког боловања у 60. години свога ваљаног ал' и трудног живота.

Љубица беше сунруга, пре по године упокојеног ваљаног и честитог сомборског трговца **Антонија Јанковића**. Обоје проведоше век у највећој слози, љубави, великој вредноћи и разумној штедњи; тим начином стеклоше врло лепо имање, но пошто не имадоше од срца порода, то се договореше обоје да ко кога преживи, да главни иметак поделе међу фамилијом и с једне и с друге стране а нешто да завештају овдашњој српској православној црквеној Општини на цели какве она за најбоље нађе. И по томе Љубица пошто преживе свога Тончику: „по својој жељи и по жељи свога покојног мужа оставља Црквеној Општини на добротворне цели 22 јутра земље прве класе одмах после смрти а велику кућу на бајском друму после сестре јој којој је ишту оставила на уживање.“

Покојни Тончика беше у правом смислу те речи трговац. Није баш много полагао важности на ову „учену класу трговачку“, нит је много размишљао за политику ал је зато опет био врло велик родољуб. У трговини му беше девиза: „скупље продај нег' што купиш!“ и „шаљем ти новац пошљи ми робу“. Па нема ту никаквих „бухфирунга“ ни „фалима“, јер није трошио више него што је заслужио. Тако је и напредовао!

И покојница је била сушта трговкиња и права домаћица. Сваки ће јасна појма добити о њој, кад само ово речемо, да је поред тога великог имања у цркву идући увек ишла у црној свиленој повезачи, јер је врло негодовала што богомољу направеше „место за изложбу шешира“. Кад би јој ко год напоменуо ту њену скромност увек би одвратила: „Па зар ја овако нисам Љубица Јанковићка трговкиња?“ — Заиста и јесте, и к томе још и велика добротворка сиротиње; ту је било што пружа десница нека незна левица. — Слава им обојима! С.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

(Замена и приказ).

Стражиловс. — *Лист за песничтво, поуку и књижевност.* После три године данас излази од нове године књижевни лист „*Стражилово*“ под уредништвом пређашњег му уредника *Јована Грчића*, а у наклади књижаре *Луке Јоцића*, у Новом Саду. Цена му је: у нашој држави 5 ф. на годину; за Србију годишње 12 динара, а за све остале земље годишње 6 ф.

Витес. — *Лист за српско витештво и привреду.* Уредник *Милосав Куртовић* у Београду. Излази двапут сваког месеца. Цена му је за нашу државу 8 динара годишње.

Из администрације и уредништва**„ДОМАЋЕГ ЛИСТА.“**

Ствану П. Луковићу. — **Александровац** (Србија). На тон, којим сте нам писали не заслужете да Вам се одговори. Људи који су ма и најмање школе видели мало су васпитанији и бирају речи, кад ће коме што да пишу — но због тогу, да Вас пред многима уверимо, за што Вам лист не шаљемо, одговарамо Вам ево поново јавно: да није *нами* за Вас плаћено, па немате ни потражити. Ваш предсеник **Ж. Златић** послао нам је прошле године 20 динара а *contò* 10 претплатника, за које треба да добијемо свега 50 динара и ми смо уредно свима лист све до 19. броја у нади да ћемо и остали 30 динара добити, но пошто **Златић** поред наших и јавних и приватних омемена није скупљени новац послао, ми богме лист обустависмо и догод нам се новац не пошље, дотле Вам лист не можемо слати; јер новаца за избацивање немамо. — У осталом препоручили бих Вам мало више учивости, да имате према људима који Вам ништа криви па ни дужни нису.

Дружини „Ратара“. — **Краљево** (Србија). На Ваше питање; да ли смо добили новац за прошлу годину од скупљених претплатника, из горњег од-

говора видите да нисмо све, само 20 динара. С тога и обустависмо свима претплатницима од бр. 19. а дружини од бр. 22. — Ми узесмо на знање послана имена нових „претплатника“, али дотле им лист не можемо слати па ни самој дружини, док новац не примимо. На оглављу видите што је цена за Србију. Ко пошље новац тај иза сваки пет претплатника исплаћених за целу годину добија *шести exemplar* бесплатно по вољи ове или лањске па ма и прекањске године. Лањским претплатницима не можемо задржане бројеве послати док не допуну: недобивену претплату. Онај од лањски претплатника, који се жели и ове године претплатити нека нам уз овугодишњу претплату пошље један динар те ће му се од бр. 19. до последњег послати. Ми ни за какви случај не знамо „услед чега“ нисмо новац лане добили. Ви велете да нам је „објаснио бивши председник **Жив. Златић** али не стоји тако; сво што нам он пише 30. јуна пр. г. „ . . . Дакле на свих 10 снада 50 дин. Али ми Вам нисмо могли ту суму послати због тога, што већина претплатника није овде да положи претплату већ је на путу у *екскурзији*. Него Вама за сад шаљемо 20 дин. (2 банке), а чим се претплатници буду вратили с пута одмах ћемо Вам послати и осталу суму т. ј. 30 дин. — Да не би уредништво дошло у неприлику због новца у исто време да се не би претплатницима обуставио лист, шаљемо ову суму из касе дружине „**Ратара**“ итд. — По томе свему видите, да ми према таким људима морамо строжији бити, који у име наше хоће новац да примме, а неће да нам пошљу. Ми верујемо да су претплатници платили, али коме? — Кома су дали од тога треба и да ишту. — Према овоме одговору изволите се равнати!

Г. М. Ч. — **Вечмер.** Послано примисмо са захвалношћу; кад наред дође ући ће, само молимо да продужите. Начин је врло zgodan како би се те правноверице на јавност изнеле од којих би требало народ да се одвикне. Умољених књига немамо, што смо и чали раздали смо најближој околини, да имамо с драге воље. Хвала на оној подсетци. биће и о томе говора. Српско Вам поздравље!

Ј. Ц. ШИМИДТ
ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

С Е М Е Н А

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа
произведени биљака
сваке врсте, особито екзотична цвећа и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано.

J. C. SCHMIDT, Erfurt.

Штампано код Фердинанда Витермана у Сомбору.